เสมา 2 โชว์ตัวอย่าง โรงเรียนวัดกู่คำฯ ต้นแบบโรงเรียนขยายโอกาส สราง Learner Leader Innovator ดวยผลประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

นำเสนอเมื่อ : 8 ส.ค. 2568

“กระทรวงศึกษาธิการ” ลงพื้นที่เยี่ยมชมโรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) จ.เชียงใหม่ ชมตัวอย่างความสำเร็จ ต้นแบบโรงเรียนขยายโอกาส ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาและนักเรียนจากการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาปรับใช้ สร้าง Learner Leader Innovator ด้วยผลประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. พร้อมย้ำจุดเน้นการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสสู่มาตรฐานใหม่

ผศ.ดร.ลิณธิภรณ์ วริณวัชรโรจน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอก โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. นับเป็นกลไกที่สำคัญในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติถึงหน่วยงานที่เล็กที่สุด คือสถานศึกษาและภายในห้องเรียน ต้องมีการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ยั่งยืน การประเมินนี้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยผู้ประเมินจะลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์ “สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี” และ “สิ่งที่สถานศึกษาสามารถเดินหน้าพัฒนาให้ดีมากยิ่งขึ้น” ยกตัวอย่าง การประเมินเสมือนการส่องกระจก ที่ช่วยให้สถานศึกษาตระหนักรู้ถึงปัญหา และสามารถมองหาทางออกว่าควรทำอะไรเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขได้บ้าง ด้วยเหตุนี้การประเมินคุณภาพภายนอก จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคมว่าการศึกษาที่ได้รับ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

บริบทของสถานศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสมีลักษณะคล้ายคลึงกันตรงที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือชุมชนที่ขาดแคลน เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ สถานศึกษาเหล่านี้จึงมีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จึงจำเป็นต้องเร่งการประเมินคุณภาพการศึกษาในกลุ่มสถานศึกษาดังกล่าว ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกจะทำให้สถานศึกษาทราบถึงจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้

พร้อมกันนี้ ตนในฐานะรัฐมนตรีที่กำกับ สมศ. ได้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานในการดำเนินงานด้านการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยให้ สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นไปที่การประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปใช้พัฒนาได้จริง

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทั่วประเทศ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาเป็น “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้นำแห่งอนาคต

และนักนวัตกรรม” (Learner, Leader, Innovator) ได้อย่างเป็นรูปธรรม
การลงพื้นที่ครั้งนี้นับเป็นโอกาสสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่า
หากสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมทั้งด้านนโยบาย และเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพ เช่น
ผลการประเมินคุณภาพภายนอกและข้อเสนอแนะจาก สมศ. ที่มุ่งเน้นพัฒนา ไม่ใช่ตัดสิน
สถานศึกษาก็สามารถพลิกข้อจำกัดให้กลายเป็นโอกาส และสร้างแบบอย่างการเรียนรู้ใหม่
นำพาประเทศชาติไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทยตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
(พ.ศ. 2561-2580) กระทรวงศึกษาธิการพร้อมสนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก
ตลอดจนสนับสนุนการขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีจากโรงเรียนต้นแบบอย่างโรงเรียนวัดกู่คำฯ ไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ
ทั่วประเทศ เพื่อให้ระบบการศึกษาไทยเป็นพื้นที่ของโอกาส และความเท่าเทียม

ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) หรือ สมศ. กล่าวว่า
สำหรับแนวทางประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาส และสถานศึกษาอื่นๆ
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ. ได้ยึดหลัก “การประเมินเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ” (Quality
Improvement) ซึ่งจุดเน้นสำคัญของการประเมินในครั้งนี้ ได้แก่ การลดภาระ เพิ่มคุณภาพ
ด้วยการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสนับสนุนกระบวนการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบ จาก Paper-based สู่
Digital-based ลดภาระของสถานศึกษา ลดการจัดเตรียม /
ลดจำนวนวันประเมินเพื่อให้สอดคล้องตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา
กำหนดรูปแบบการตรวจเยี่ยมแบบผสมผสานหลายวิธี (Hybrid) ทั้ง Virtual Visit และ Onsite Visit
ในสถานศึกษาแห่งเดียวกัน ข้อมูลประกอบการประกันคุณภาพภายนอก คือ SAR
ปีการศึกษาล่าสุดที่หน่วยงานต้นสังกัดส่งผ่านระบบ Automated QA

กรณีลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สมศ. จะพิจารณา “ร่องรอยหลักฐาน” ผลการดำเนินงานอื่นๆ
ของสถานศึกษา “เพิ่มเติมได้” หลักฐานเป็นได้ทั้งรูปแบบเอกสาร หรือรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ แต่มิใช่
“ข้อมูลที่จัดทำขึ้นใหม่” สำหรับรองรับการประเมิน
เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถทุ่มเทเวลาให้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ และ การประเมินด้วยแนวทาง
“กัลยาณมิตร” ที่เน้นความร่วมมือ ความเข้าใจ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประเมินกับสถานศึกษา
เน้นการประเมินแบบองค์รวม (Holistic) คำนึงถึงบริบทเฉพาะของสถานศึกษาและผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
ไม่ใช่การตัดสินหรือจับผิด แต่เป็นการชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ ผลักดันการใช้ผลประเมิน
เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน

จากการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. พบตัวอย่างโรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร)
จังหวัดเชียงใหม่
ซึ่งถือเป็นหนึ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างโดดเด่น
จากการนำนวัตกรรมการเรียนรู้และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. มาปรับใช้
เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “Learner, Leader และ Innovator” ได้อย่างเป็นรูปธรรม
แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและศักยภาพก็ตาม โดยข้อค้นพบจากการประเมินคุณภาพภายนอก โรงเรียนวัดกู่คำ
(เมธาวิสัยคณาทร) พบว่า สถานศึกษามีการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากครั้งก่อน (ปี พ.ศ. 2564)
มาปรับใช้ด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเป็นผู้นำและการเป็นนวัตกร ผ่านแนวคิด
(Learner, Leader, Innovator) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และโครงการทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น

ด้าน ดร.ประคอง พิไรแสงจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) กล่าวว่า
จากการเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ในปี พ.ศ. 2568
นี้ได้เปลี่ยนทัศนคติของครูและนักเรียนจากความกังวลสู่ความเข้าใจ และร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืน ทั้งนี้
ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้รับจาก สมศ.
ยังช่วยให้สถานศึกษาเห็นความจำเป็นในการเผยแพร่นวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี
เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้และร่วมพัฒนา พร้อมทั้งเน้นการพัฒนา Mindset ครูและนักเรียน
ให้เห็นคุณค่าการเรียนรู้และดูแลตนเอง ซึ่งทั้งหมดนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างผู้เรียนให้เป็น ผู้เรียนรู้ ผู้นำ
และนวัตกร (Learner, Leader, Innovator) ผ่านวิธีการปฏิบัติจริง อาทิ การตั้งเป้าหมายรายบุคคล
การประเมินกลุ่มเพื่อน การดูแลกันเองตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1 ด้วยการจัดทำกระบวนการเรียนรู้แบบ 1 วิถี
4 กิจกรรม ได้แก่ 1.กิจกรรมกลุ่ม 2 มิติ – ฝึกการเรียนรู้อยู่ร่วมกันบนวิถีประชาธิปไตยและความเป็นผู้นำ

2.กิจกรรมเล่าเรื่องประเทืองปัญญา – ฝึกทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดผ่านข่าวและเหตุการณ์รอบตัว
3.กิจกรรมจิตศึกษา – พัฒนาสติ ปัญญา อารมณ์และความเข้าใจตนเอง 4.
กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการสร้างสรรค์นวัตกรรม -
ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สู่การสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน
สงเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ต่อยอดได้จริงในชีวิต

"แม้จะเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร แต่โรงเรียนวัดกู่คำฯ
ยังสามารถสร้างผู้เรียนที่มีไอเดียโดดเด่นและพร้อมพัฒนาให้เท่าทันโลกอนาคต โดยเชื่อว่า 65%
ของอาชีพในวันนี้จะหายไปในอนาคต
จึงต้องเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิตและความสามารถในการปรับตัว สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ
เราไม่ได้มองการประเมินเป็นการตัดสิน แต่เป็นกระจกสะท้อนที่ช่วยให้เราพัฒนาตัวเองและเด็ก ๆ อย่างแท้จริง"
นายประคอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกู่คำฯ กล่าว

โรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) จ.เชียงใหม่ เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนเด็กนักเรียนและผู้เรียน 239 คน มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 71 คน อัตราส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาเป็นเด็กพื้นที่ร้อยละ 71 เด็กต่างชาติร้อยละ 25 และเด็กชาติพันธุ์ร้อยละ 4

พร้อมรับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบจากหน่วยงานภายนอก ทั้งในด้านงบประมาณ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และทรัพยากรด้านนวัตกรรมการศึกษา เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของครูและนักเรียน
โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง แม้จะมีนักเรียนที่มีไอเดียและความสามารถโดดเด่น
แต่ยังขาดกลไกสนับสนุนให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกันนี้
โรงเรียนยังเห็นว่าการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ. ในทุก 5 ปี
มีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเชิงพัฒนา โดยมี สมศ. ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ประเมินและ
"พี่เลี้ยงทางวิชาการ" ที่สามารถให้คำแนะนำ ต่อยอด และร่วมวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม